

Sosyal Medyada Aile Algısı: Ekşi Sözlük Tanımları Üzerine Bir Değerlendirme

→ Damla AKAR*

Öz

Toplumların en küçük birimini oluşturan aile kurumu, teknolojik gelişmeler ile sosyal, ekonomik ve kültürel alanda meydana gelen değişimlere bağlı bir dönüşüm yaşamaktadır. Aile kurumundaki bu dönüşüm sonunda ailenin işlevleri ve toplum tarafından anlamlandırılması da değişime uğramıştır. Bu çalışmada, dijital kültürün önemli bir ürünü olan katılımcı dijital sözlüklerin ilk örneği Ekşi Sözlük tanımları üzerinden aile kurumunun işlevlerine yönelik algının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında Ekşi Sözlük web sayfasında "aile" başlığı altında yer alan toplam 742 tanım (entry) incelenmiştir. Doküman analizi tekniği ile toplanan veriler betimsel bir yaklaşım ile incelenmiş ve tablolar hâlinde sunulmuştur. Elde edilen bulgular Ekşi Sözlük tanımlarında ailenin en fazla psikolojik doyum sağlama işlevine yönelik ifadelerin yer aldığını ortaya koymuştur. Ayrıca temalara göre yapılan sınıflandırma; olumlu tanımlarda ailenin destekleyici yönüne yapılan vurguların, olumsuz tanımlarda ise bireyin özgürleşmesinin önündeki engellere yönelik ifadelerin ön plana çıktığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Ailenin İşlevleri, Sosyal Medya, Ekşi Sözlük, Doküman Analizi

*Arş. Gör. Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: damla.tosyalioglu@istanbul.edu.tr
ORCID: 0000 0003 4676 2302

Akar, D. (2025). Sosyal Medyada Aile Algısı: Ekşi Sözlük Tanımları Üzerine Bir Değerlendirme. TRT Akademi, 10(24), 800-829. <https://doi.org/10.37679/trta.1659935>

Perception of Family in Social Media: An Evaluation Based on Eksi Sozluk Entries

→ Damla AKAR

Abstract

The family institution, which forms the smallest unit of societies, is undergoing a transformation due to technological developments and changes in social, economic, and cultural spheres. As a result of this transformation, both the functions of the family and its interpretation by society have evolved. This study aims to explore the perceptions regarding the functions of the family institution through the entries on Eksi Sözlük, the first example of participatory digital dictionaries and a significant product of digital culture. Within the scope of the research, a total of 742 entries under the heading "family" on the Eksi Sözlük website were analyzed. The data, collected using document analysis techniques, were examined through a descriptive approach and presented in tables. The findings indicate that the most prominent themes in the entries about family are psychological satisfaction and the need for love. Moreover, thematic classification revealed that in positive entries, the supportive aspect of the family stands out, while in negative entries, the obstacles to individual liberation are highlighted.

Keywords: Family, Functions of the Family, Social Media, Eksi Sozluk, Document Analysis

1.Giriş

Bireyin ilk sosyal çevresi olan aile, kişilik gelişiminin sağlıklı bir şekilde tamamlanması ve toplumsal uyumun sağlanmasında önemli bir rol taşımaktadır. Aile, bireyler için psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçların karşılanmasında önemli işlevlere sahiptir. Tarihsel süreçte yaşanan teknolojik ve ekonomik gelişmeler, aile kurumunun da değişime uğramasına yol açmıştır. Yeni iletişim araçlarının toplum hayatına yayılması, ekonomik yaşam şartlarında yaşanan değişimler ailenin yapısı, işlevleri, aile üyelerinin sahip olduğu roller ve aile içi iletişimi etkilemiştir.

Aile kurumunun yapısındaki değişimlerle birlikte toplumun aile kurumuna ilişkin algısı da sürekli değişmekte ve yaşanan gelişmelerden etkilenmektedir. 2025 yılının “Aile Yılı” olarak ilan edilmesi, sosyal mecralarda aile kurumuna ilişkin haber ve söylemlerin sayısında artış yaşanmasına yol açmıştır. Bireylerin aktif birer katılımcı olarak rol aldığı sosyal medya platformları, aile algısının izini sürmek için uygun bir ortam hâline gelmiştir.

Sosyal medya bireyler için kendilerini ifade edebilecekleri bir alan oluşturmaktadır. Bilgi, fikir ve görüşlerin yer aldığı sosyal medya platformlarında, bireyler bir topluluğun parçası oldukları hissi ile farklı konularda deneyimlerini paylaşmaktadır. Bu platformlarda zaman zaman olay, olgu ve kavramlara ilişkin ortak bir dil olduğu da görülmektedir. Bu durum sosyal medya aracılığıyla çeşitli konularda toplumsal algı ve kanılara ilişkin fikir sahibi olmayı mümkün kılmaktadır.

Aile algısı ve değerlerine yönelik daha önce yapılan çalışmalarda, sosyal medya platformlarına yönelik araştırmaların kısıtlı kaldığı görülmüştür. Sosyal medya paylaşımlarındaki aile ve akrabalık olgularına bakış açısını ortaya koyan bir çalışmada, aile kavramına yüklenen anlamın değişmediği ancak akrabalık kavramına bakışın yıllar içinde olumsuz bir şekilde değiştiği tespit edilmiştir (İpekoğlu, 2015). Instagram’da paylaşılan fotoğraflar üzerinden aile algısına yönelik bilgi üretmeyi hedefleyen bir araştırmada ise kullanıcılar için çocukları dâhil etmenin aile fotoğrafı paylaşmadaki belirleyici bir etken olduğu saptanarak kullanıcıların aile tanımına ilişkin önemli çıkarımlar sunulmuştur (Karahana, 2023, s. 27).

Literatürde yapılan çalışmalar daha çok sosyal medya kullanımının aile içi iletişime olan etkisine yoğunlaşmaktadır. Ancak sosyal medya platformları

aynı zamanda toplumun aile algısı ve değerine ilişkin bakış açısını ortaya koyan önemli alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gelişmelerden hareketle bu çalışmada, paylaşım ve katılımın yoğun bir şekilde gerçekleştiği katılımcı sözlüklerde aile algısını ve aile kavramı ile ilişkili değerleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu bağlamda her konudan görüşlere yer verilen Türkiye'nin ilk katılımcı sözlüğü Ekşi Sözlük üzerinde "aile" başlığı altında yer alan tanımlar incelemeye alınmıştır. Ekşi Sözlük web sayfasında "aile" anahtar kelimesi ile arama yapılmış ve en çok tanımın girildiği başlıklar belirlenmiştir. İçerisinde aile kelimesinin yer aldığı dizi ve filmler çıkarıldığında en çok içeriğin "aile" başlığı altında girildiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda "aile" başlığı altında yer alan 1132 tanım incelenmiş, aile kurumu ile alakası bulunmayan 327 tanım ve sadece link verilmiş 63 tanım değerlendirme dışı bırakılmıştır. Başlıkta yer alan 742 tanım doküman analizi tekniği ile toplanmış ve betimsel bir yaklaşımla analiz edilmiştir. Araştırma sorularını yanıtlamak üzere elde edilen bulgular temalara göre sınıflandırılmış ve tablolar hâlinde sunulmuştur. Çalışmanın sosyal medya platformlarında aile algısına yönelik sunduğu bakış, alandaki bir boşluğun doldurulmasına sağlayacağı katkı ile bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

2. Aile Kurumu ve İşlevleri

Aile, evlilik ve kan bağına dayanan ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birliği ifade etmektedir (TDK, 2025). İlk insan toplumlarından itibaren var olan aile, en eski ve en temel kurum, geniş toplumun en küçük yaşam birimi olarak tanımlanabilir (Canatan, 2024, ss. 21-55). Pek çok zaman toplumun temel yapı taşı olarak tanımlanan aile, toplumsal devamlılığın sağlanması ve gelecek nesillerin şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu anlamda ailenin işlevleri toplumsal düzenin korunması ve toplumsal varlığın devam etmesi için önem taşımaktadır.

Teknoloji alanında yaşanan gelişmeler ve küreselleşme, sosyal ve ekonomik hayatın değişmesi aile kurumu ve işlevlerinin de zaman içerisinde değişmesine yol açmıştır. Tarihsel süreçte aile kurumunun şekillenmesinde din, gelenek ve ekonomi en önemli belirleyiciler olmuştur. Modernite ile yaşanan değişimler insanların din ve gelenekten soyutlanarak bireyselleşmesine yol açmış, bununla birlikte ailenin yapısı ve ilişkilerinde farklılıklar meydana gelmiştir (Duran, 2022, s. 148).

Geniş akrabalık bağlarıyla varlığını sürdüren geniş aile yapısı özellikle sanayileşme ve devamında gelen kentleşme ile birlikte yerini çekirdek aile yapılanmasına bırakmıştır. Geleneksel geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına dönüşümde, sanayileşme ile birlikte iç ve dış göçler, nüfus yapısındaki değişimler, eğitim, iletişim ve ulaşım imkanlarının gelişmesi gibi farklı faktörler etkili olmuştur. Bu gelişmeler yalnız aile yapısında değil, evlilik ve ailenin kuruluşuna ilişkin pek çok farklı konuda da değişimlere yol açmıştır (Canatan, 2024, s. 115).

Kentsel gelişmelerle ailelerin de küçüldüğüne dikkat çeken Sosyolog P. I. Sorokin, çok uluslu kültürün karmaşıklığından kaynaklı geniş ailenin bir arada tutulmasının da güçleştiğini belirtmiştir (Sennett, 2013, s. 233). Kent ailesi olarak da tanımlanan çekirdek aile, kent ortamının özellikleri ile donanmıştır. Kentsel yaşam tarzı, çalışma biçimi, sosyal ilişkiler vb. aile kurumunun yapısını da etkilemektedir (Yıldırım, 2024, s. 76). Aile üyelerinin sayısındaki azalma, kadın-erkek rollerindeki farklılaşmalar, boşanmaların artması aile yapısında farklılaşmalar ve ailenin işlevlerinde değişimlere neden olmuştur.

Kültürel değerlerin bir kısmını yaşatmaya devam eden çekirdek aileler ise bireyselleşmiş yaşam deneyimleri ve geleneğin otoritesinde yaşanan değişimlerin bir sonucu olarak yerini yeni aile yapılarına bırakmaktadır (Varışlı vd., 2024, s. 115). Çekirdek ailenin çözülmesi tek ebeveynli aile, babasız aile, üvey aileler, birlikte yaşama gibi yeni aile türlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır (Yıldırım, 2024, ss. 79-81). Bu yeni aile türleri ile alternatif yaşam biçimleri oluşmuş ve aile içi roller de değişmiştir.

Aile kurumu toplumsal yapıya göre farklılık gösterse bile kurumun temelde cinsellik, üreme, ekonomik ve yetiştirme işlevleri bulunmaktadır (Canatan, 2024, s. 60). Toplumsallaşmanın gerçekleştiği ilk yer olan aile ortamı, toplumsal hayatı oluşturan ekonomi, siyaset, din, eğitim gibi alanlarda farklı kurumlarda gerçekleşen davranış biçimlerinin ilk temsillerine sahiptir. Birey, toplumsal yaşamın sürekliliği için gereken değer ve kuralları aile yaşamında öğrenmektedir (Çağan, 2024, s. 83). Bourdieu bu ilk öğrenme sürecini şu şekilde açıklamaktadır (Bourdieu, 2017, s. 125):

İlk öğrenmenin, en güçlü ve değiştirilemez işaretini besinlere dair beğenilerde buluruz ki bu beğeniler, içine doğulan dünyadan uzaklaşma ya da bu dünyanın yıkılması hâlinde varlığını en

uzun süre koruyan ve nostaljiyi en kalıcı bir biçimde ayakta tutan beğenilerdir: İçine doğulan dünya, çocukluk evreni, her şeyden önce annesel dünyadır; haz vermenin, hazzın ve haz içinde edinilen hazzla dair seçicilik yatkınlığının ayrılmaz bir parçası olduğu, kültürel malların arketip ilişkisinden arketip biçimine kadar, bir birincil beğeniler ve ilksel besinler dünyasıdır.

Bireyin çocukluk evresinde ailede öğrenmeye başladığı davranış ve değerler, toplumsal yaşam üzerinde de bir etki yaratır. Kamusal dünyanın insan ilişkileri, ailedeki ilişkileri belirleyen kurallara göre biçimlenmektedir (Sennett, 2013, s. 235). Bireyin ve toplumun fonksiyonları arasında vazgeçilmez bir öge olarak aile, duygusal ve psikolojik temel ihtiyaçların karşılandığı ve eğitim ile kültürel değerlerin kazanıldığı birincil çevre olarak karşımıza çıkmaktadır (Karadoğan Doruk, 2009, s. 175). Bireyin fiziksel ve duygusal doyumu sağlamaya başladığı aile, bireysel gelişim ve toplumsal uyum sürecinde büyük önem taşımaktadır.

Ailenin işlevleri pek çok sosyolog tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Çağan (2024, ss. 85-89) geçmişten günümüze ailenin üstlendiği işlevleri, yapılmış benzer bölümlemelerden hareketle özetleyerek; biyolojik işlev, psikolojik doyum sağlama işlevi, ekonomik işlev, eğitim işlevi, dini işlev, boş zamanları değerlendirme işlevi olarak sınıflandırmıştır:

Ailenin Biyolojik İşlevi: Aile kurumunun en temel işlevlerden biri, eşlerin belirli gereksinimlerini karşılaması ve kuşakların sürekliliğini sağlaması olarak kabul edilmektedir (Tezcan, 2016, s. 150).

Ailenin Psikolojik Doyum Sağlama İşlevi / Sevgi İşlevi: Ailenin anne, baba ve çocuklara sağladığı psikolojik tatmin, onların yalnızlık hissinden kurtulmalarını ve moral yönünden güçlenmelerini sağlamaktır (Çağan, 2024, s. 86). Eşlerin ve çocukların bir arada yaşamasından kaynaklanan ve aralarındaki sevgi, duygusal ve ruhsal bir güven duygusu sağlamaktadır (Karadoğan Doruk, 2009, s. 175). Gerekli psikolojik doyumu sağlamış ve sevgi ile büyüyen çocuklar, sağlıklı ve güçlü kişilikler geliştirebilecektir.

Ailenin Ekonomik İşlevi: Aile üyeleri arasında üretim, tüketim, tasarruf, yatırım, gelir, harcama gibi faaliyetleri kapsayan bu işlev aile üyelerinin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Ari, 2023, s. 131). Modernleşme ile birlikte aile işleri, aile mekanının dışına çıkmış, iş aile çevresinden ayrılmıştır. Kadınlar iş hayatına atılmış, aile bütçesine önemli katkılar sunmaya başlamıştır (Tezcan, 2016, s. 150).

Aile kurumu, bireylerin meslek ve kariyer alanlarında eğitim almasına olanak tanınarak onların ekonomik beceri ve kaynaklarını geliştirmektedir (Ari, 2023, s. 131).

Ailenin Eğitim İşlevi: Biyolojik bir varlık olarak dünyaya gelen çocuk ilk eğitimini ailesinden almakta ve sosyalleşerek topluma kazandırılmaktadır (Kır, 2011, s. 394). Çocuklar ailede aldıkları eğitim ile toplumsal hayata uyum sağlama sürecine de başlamış olmaktadır.

Aile kurumu aynı zamanda bireylerin meslek ve kariyer seçiminde de önemli bir rol üstlenmekte ve yönlendirici olmaktadır. Bugün aileler eğitim konusunda daha bilgili olmakla birlikte özellikle ebeveyn-öğretmen iş birliği sayesinde anne babalar üzerlerine düşen eğitim görevini daha etkili şekilde gerçekleştirebilmektedir (Tezcan, 2016, s. 152).

Ailenin Dini İşlevi: Modern toplumlarda dini eğitim belirli bürokratik örgütlere aktarılmış olsa bile, aileler inandıkları dini değer ve davranışları çocuklarına aktarmaktadır (Çağan, 2024, s. 88). Din eğitiminin önemli bir kısmını ailede öğrenen bireyin inanç sistemi ilk kez aile çatısı altında şekillenmektedir.

Ailenin Boş Zaman Değerlendirme İşlevi: Ailenin boş zaman değerlendirme etkinlikleri, ailenin ekonomik düzeyi ile bağlantılıdır (Tezcan, 2016, s. 153). Boş zamanın değerli bir şekilde değerlendirilmesi çocukların kültür sanat faaliyetlerine katılımını desteklemektedir (Ari, 2023, s. 133). Boş zamanların değerlendirilmesi ayrıca aile üyelerine birlikte eğlenme fırsatı tanınması yönünden aile içi ilişkilerin güçlenmesine de katkı sağlamaktadır.

Bireylerin toplumsal yaşama uyum sağlamasında önemli bir yere sahip olan aile kurumunun birçok işlevi bulunmaktadır. Nesillerin devamlılığını sağlayan aile kurumu, çocukların eğitiminden dini ve kültürel mirasın aktarımına, duygusal ve psikolojik doyumlara kadar birçok önemli görevi üstlenmektedir. Ayrıca bireylerin kişiliklerinin gelişimine katkı sağlamakta, sevgi, saygı, güven gibi önemli ihtiyaçları sağlayarak sağlıklı birey ve dolayısıyla sağlıklı toplum oluşmasına katkı sunmaktadır. Teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme, aile üyelerinin rolleri, aile içi iletişim ve ilişkiler ile aile kurumunun yapısı üzerinde önemli değişimlere yol açmıştır. Bu bağlamda aile kurumunu ele alırken yeni iletişim teknolojileri ile birlikte ele almak önem taşımaktadır.

3. Dijital Dünya ve Değişen Aile İlişkileri

İletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve dijitalleşme, aile üyeleri arasındaki ilişki biçimlerini de etkilemiştir. Aile kurumunun işlevlerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için aile içi iletişimin de sağlıklı olması gerekmektedir. Ayrıca aile kurumu, bireyin toplumsal yaşama hazırlanmasında da önemli bir yer tutmakta bu yönü ile de aile üyeleri arasındaki iyi iletişim ve ilişkiler önem kazanmaktadır. Dijital dünyanın aile üzerindeki etkileri her geçen gün artmaktadır. Aile üyelerinin birbirlerine ayırdıkları zamanın azalması, ebeveyn-çocuk iletişiminde dijital yeterliliklerin farklılaşmasına bağlı yeni sorunların ortaya çıkması ve sosyal medya platformlarında aile temsil biçimlerinin aile içi rollere zarar vermesi bu alandaki önemli konu başlıkları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Teknolojik cihazların sunduğu bazı olanaklar aile bağları ve ilişkilerini güçlendirme imkânı sunsa da aynı zamanda yüz yüze iletişimi olumsuz etkileyerek sosyal katılımı engelleme potansiyeli de taşımaktadır (Villegas, 2013, s. 13). Sosyal medya platformlarında geçirilen zamanın artması, aile üyelerinin birbirlerine ayırdıkları zamanın azalmasına yol açabilmektedir. Özellikle akıllı telefonların yaygınlaşması bireylerin her an kolaylıkla bu platformlara ulaşmasını sağlamıştır. Bu gelişmelerin devamında ise aile üyelerinin birlikte geçirdikleri ortak zaman ve faaliyetler zamanla son bulmaya başlamıştır.

Aile içinde boş zamanların değerlendirilmesi için yapılan aile etkinliklerinin yerini sosyal medyada geçirilen zaman almıştır. Gençler, odalarında yalnız bir şekilde internette vakit geçirmekte ve bunu boş zaman değerlendirme etkinliği olarak görmektedir (Güleç, 2018, s. 115). Bununla birlikte ebeveynler

de boş zamanlarının çoğunu sosyal medya platformlarında geçirmekte eşler arası iletişimde kopukluklar ortaya çıkmaktadır. İnternet bağımlılığının ulaştığı seviye bu alanda hukuki uygulamalarda da yer almaya başlamıştır. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 2024 yılında aldığı kararda, “internet bağımlısı eşin; evine, eşine ve çocuğuna yeterli ilgi göstermemesini” boşanma sebebi olarak kabul etmiştir (TRT Haber, 2024).

Aile-teknoloji ilişkisini merkeze alarak hazırlanmış olan “Dijital Çağda Ailenin Dönüşümü: Yeni Nesil Bağlar ve Dinamikler” başlıklı rapor, ebeveynlerin çocukluk çağlarında dijital araçlara olan erişiminin bu denli yaygın olmasının onların iyi bir dijital arabuluculuk ve rehberlik desteği sağlamasının önünde engeller oluşturduğuna dikkat çekmektedir (Odabaşı vd., 2024). Dijitalleşmeye yönelik ebeveyn ve çocuk arasındaki bu farklılıklar, aile içi iletişimde de yeni sorunlar ortaya çıkarmakta ve aile içi roller dönüşmektedir.

Aile üyelerinin internet ve sosyal medya kullanımında aşırıya kaçması, birbirlerine gösterebilecekleri gerçek ilginin yerini sanal bir uğraşının alması durumuna dönüşmüştür. Çocukları ile ilgilenmek yerine sosyal medyaya çocuklarının fotoğrafını yüklemekle meşgul duruma gelen ebeveynler, çocukları ile aralarında kopukluklara sebep olmaktadır (Yengin, 2019). Ayrıca aile üyeleri arasındaki bu kopukluk; çocukların şiddet, güvenlik ihlalleri ve siber zorbalık gibi farklı problemleri tek başlarına göğüsleyerek yanlış kararlar aldıkları durumlara sebep olmaktadır. Bu bağlamda aile içi iletişimin sağlıklı olması ve ebeveynlerin dijital okuryazarlık bilincini geliştirmeleri önem taşımaktadır.

İnternet ve sosyal medyanın bu denli yaygınlaşması aile yapısında bir dönüşüme yol açmış fakat değişimler sadece aile içi iletişimle sınırlı kalmamıştır. Sosyal medya platformlarının kullanım oranlarındaki artış ve bireylerin yaşamlarının önemli anlarını bu platformlarda paylaşması, toplumun aile algısı ve değerlerine ilişkin yansımaları görünür kılmıştır. İletişim alanında sıklıkla kullanılan bir kavram olarak “aile temsili”, aile ilişkileri, rolleri, etkileşimleri gibi konuları kavrama ve çözümlemeye yardımcı olmaktadır (Yılmaz vd., 2023, s. 146). Sosyal medyada aile ilişkilerinin temsili, aile üyelerine ait rollerin nasıl çizildiği gibi farklı tanımlamalar toplumun aile kurumuna yönelik algısına ilişkin izler taşımaktadır.

Sosyal medya platformlarında kusursuz kimlikler sergileme çabası, aile içi rollere ilişkin bazı sorunları da beraberinde getirecektir. “Sosyal medya an-neciliği” kavramının ortaya çıkması, çocuk bakımını sadece anne işi olarak tanımlayan cinsiyetçi bir dilin oluşmasına yol açmıştır (Yenğin, 2019, s. 47). Sosyal medya aracılığıyla yayılan “mükemmel anne”, “süper kadın” gibi yeni tanımlamalar, ebeveynlerin baskı altında hissetmesine yol açarak aile içi rollerinin de zarar görmesine sebep olabilmektedir.

Dijital medya kültürü aile içi iletişim ve roller bağlamında da önemli değişimlere yol açmıştır. Teknoloji ile kuşatıldığımız günümüz dünyasında sosyal ağları reddetmek mümkün gözükmemektedir. Kamu kurumları aracılığıyla verilecek eğitimlerle dijital okuryazarlığın geliştirilmesi, ailelerin bilinçlendirilmesi, üniversiteler tarafından düzenlenecek eğitim ve çalıştaylar ile olumsuz etkilere dönük önlemler almak gerekmektedir.

4. Yeni Medya ve Katılımcı Sözlükler

Teknolojik alanda yaşanan gelişmeler iletişim araç ve biçimlerinde de önemli değişimlerin yaşanmasına yol açmıştır. Bilgisayar, tablet ve telefonlarda geçirilen zamandaki artış toplumsal yaşamın teknoloji ile donatıldığı yeni yaşam biçimleri ortaya çıkarmıştır. İnternete erişimde yaşanan sıkıntılar pek çok kurumun işlerinde aksaklıklara yol açmakta dahası insan ilişki ve iletişiminde de sorunlara sebep olmaktadır.

Toplumsal yaşamın teknoloji ile böylesine kuşatıldığı 21. yüzyılı Van Dijk “ağlar çağı” olarak adlandırmakta ve bu ağları toplumun sinir sistemi olarak değerlendirmektedir (2016, s. 13). Ağ toplumunda dijital iletişim araçları anlık iletişimi mümkün kılmakta, bireylerin birbiri ile sürekli bağlantıda kaldıkları bir etkileşim ağı ortaya çıkmaktadır. Laughey, yeni medya kavramının cep telefonları, dijital kameralar, internet uygulamaları, dokunmatik radyo ve dijital televizyonlar gibi dijital iletişim araçlarına işaret ettiğini belirtmektedir (2010, s. 158). Dijital teknolojilerin gelişmesiyle yükselen ve farklı iletişim biçimlerini ortaya çıkaran bu yeni dönem yeni medya dönemi olarak adlandırılmaktadır.

Yeni medyayı tanımlarken yöndeşme ve interaktifliğin altını çizmek gerekmektedir. Yöndeşme sürecinde telekomünikasyon, veri iletişimi ve kitle iletişimi tek bir ortamda birleşmekte, bu yönü ile multimedya adını almaktadır. Bununla birlikte yeni medya çok yönlü iletişim kurulmasına

olanak vermekte, mesajlar kişilerin istediği zaman ve mekânda üretilebilmektedir (Dijk, 2016, ss. 20-22). Yeni medya ortamı, medya tüketicisinin aktif bir rol üstlenmesine olanak tanırken, kullanıcıların diledikleri programı tercih ettikleri yayın araçlarından izledikleri yeni bir dönemin başlamasına yol açmıştır (Duman ve Özdoğru, 2018, s. 82). Geleneksel medyadaki tüketici artık üretim süreçlerinde de yer alan aktif bir kullanıcı rolü üstlenmektedir.

Jenkins katılımcı kültürü, eski pasif medya izleyiciliğinin tam karşısında, içeriğin oluşması sürecine aktif bir şekilde katkı sağlayan ve birbirleri ile etkileşime giren bireyler olarak tanımlamaktadır (2016, s. 20). Katılımcı kültürün bireyleri, yalnızca tüketici değil, aynı zamanda aktif üreticiler olarak konumlanmaktadır. Facebook, Instagram vb. sosyal medya platformları kullanıcıların ürettikleri içerikler üzerinden devamlılıklarını sürdürmektedir. Bu platformlarda kullanıcı, kullanım değeri içeren profil, içerik, bağlantı, ağ ve topluluk yaratarak bu yolla “üretüketici” sıfatını almaktadır (Çetin, 2019, s. 373). Üreten tüketici kavramının altını çizen Toffler (2008), “üreticiyle tüketiciyi birbirinden ayıran çizginin belirsizleştiği”ni vurgulamaktadır. Üçüncü Dalga uygarlığında, yeni üretim teknolojileri ve yükselişe geçen kendin yap eğilimleri, tüketici ile üretici arasındaki geleneksel ayrımı ortadan kaldırmıştır.

Dijitalleşme ile birlikte kullanıcılar içerik üretmek, fotoğraf ve video çekmek gibi kültürün daha üst formlarına katkı sunmaktadır. Geleneksel araçlara göre bu araçlarda uzmanlaşmak daha az beceri gerektirmektedir (Dijk, 2016, s. 296). Sosyal medyada kullanıcı, ürettiği bu içeriklerle geleneksel medya izleyicisinden farklılaşmaktadır. Kullanıcının içerik üretiminde zaman ve mekânsal bir bağlılığı olmamakla birlikte diğer taraftan bu platformlardaki ekonomik yönetim sosyal medya şirketlerinin elinde bulunmaktadır. Yeni medya kullanıcılarını “yaratıcı, etkin, ağlaşmış dijital işçiler” olarak tanımlayan Fuchs (2015), kullanıcılar tarafından üretilen içeriğin maddi olmayan emeğe dönüştüğünü belirtmektedir. Sosyal medya platformlarının kullanıcıların ürettikleri içeriklerle faaliyetlerine devam etmesi ve kullanıcı verilerinin hedefli reklamcılık çalışmaları kapsamında kullanıldığına dikkat çeken Fuchs (2015), “dijital emek” kavramsallaştırmasını ele almıştır. Fuchs kavramı sosyal medyadaki kullanıcı emeği ile sınırlı tutmayarak teknolojik cihazların yapımında kullanılan madenlerin ortaya çıkarıldığı koşullardan uzak doğudaki montaj sanayisine kadar tüm emek biçimlerini içine alacak şekilde genişletmiştir.

Yeni iletişim teknolojileri ve sosyal medya platformlarına olan ilgi her geçen gün artmaya devam etmektedir. We Are Social Global 2024 raporuna göre Türkiye’de %77,3 oranında bir kitle sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır (We Are Social, 2025). Katılım kültürü sosyal medya platformlarının özünde yer almaktadır. Bu platformların devamlılığı kullanıcıların ürettikleri içerikler üzerine kuruludur. Sözlüklerden esinlenerek ortaya çıkmış katılımcı sözlükler ise kullanıcıların sözlükte açılan başlıklara yaptıkları tanımlardan oluşmaktadır. Sözlüklerde gündeme ilişkin siyaset, sanat, spor, ekonomi vb. alanlarda başlıklar açılmakta kullanıcılar ise kullandıkları takma isimlerle kimliklerini gizleyerek bu başlıklara ilişkin yorumda bulunabilmektedir. Sözlük tanımları kullanıcıların deneyim, beğeni, eleştiri gibi farklı fikirlerine dayanmaktadır.

Sedat Kapanoğlu tarafından 1999 yılında kurulmuş olan Ekşi Sözlük, Türkiye’de katılımcı sözlük alanında ilk örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Başta herkesin içerik üretimine katkı sunabildiği Ekşi Sözlük zamanla yazar alımını onaya bağlamış ve bu gelişme Ekşi Sözlük yazarlığının popüler hâle gelerek prestijli bir statüye dönüşmesine yol açmıştır (Yücel, 2017, s. 127). Ekşi Sözlük diğer sosyal medya platformlarında da önemli bir etki alanına sahiptir. Sözlüğün X’te 3,1 milyon, Facebook’ta 1,3 milyon ve Instagram’da 1 milyon takipçisi bulunmaktadır. Ayrıca sözlüğe ait Pena isimli YouTube kanalına konuk edilen birçok ünlü isim sözlük yazarlarının sorularını cevaplamaktadır. Ekşi Sözlük’ün gördüğü ilgi sonrası pek çok farklı katılımcı sözlük ortaya çıkmıştır. Bunların içerisinde en popüler olanlarını İTÜ Sözlük, Uludağ Sözlük, İnci Sözlük olarak sıralamak mümkündür.

Katılımcı sözlüklerin yapısı, farklı fikirlerin ortaya konularak görüş çeşitliliğinin sağlanmasına katkı sunmaktadır (Duman ve Özdoğan, 2018, s. 84). Katılımcı sözlük yazarlarının takma isimler kullanabilmesi, platformda ele alınan konuların çeşitliliği, sözlüğün dinamik yapısı, girilen içeriklerin silinmeden uzun yıllar başlık altında yer alabilmesi gibi birçok özellik katılımcı sözlükleri önemli bir araştırma alanı hâline getirmektedir.

5. Metodoloji

Gündelik hayatın sosyal medyada yer alması, kendini ifade etme biçimleri ve bu platformlardaki etkileşimler toplumun farklı kavramlara ilişkin algısına dönük tespitler yapmayı mümkün kılmıştır. Bu çalışma, toplumda aile ku-

rumu ve işlevlerinin nasıl algılandığını katılımcı sözlük yazarları üzerinden yapılan araştırma ile incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaca bağlı olarak bu araştırmanın temel amaç sorusu “Ekşi Sözlük yazarlarının aile kurumu ve işlevlerine yönelik algısı nedir?” olarak belirlenmiştir. Çalışmanın amacını kapsamlı bir şekilde ortaya koyabilmek için belirlenmiş alt amaç soruları ise aşağıdaki şekildedir:

AS 1: Ekşi Sözlük üzerinde “aile” başlığı altında oluşturulmuş tanımların yıllara göre dağılımı nasıldır?

AS 2: Tanımların anlatım türüne göre dağılımı ne şekildedir?

AS 3: Tanımlar aile kurumunun işlevlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

AS 4: Tanımların niteliklerine göre dağılımı nasıldır?

AS 5: Tanımlarda aile kurumunun işlevleri hangi temalar üzerinden ele alınmaktadır?

Araştırma kapsamında belirlenen soruları yanıtlayabilmek üzere veriler doküman analizi tekniği ile toplanmıştır. Araştırılması hedeflenen konuya ilişkin bilgi içeren materyallerin analizini ifade eden doküman analizinde dokümanlar araştırmanın amacına uygun olacak şekilde kapsamlı bir biçimde içerik analizine tabi tutulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, ss. 189-200). Ekşi Sözlük üzerinde yazarlar tarafından girilen tanımlamalar doküman olarak kabul edilmiş ve bu çalışmanın veri setini oluşturmuştur.

Araştırma kısmında Bailey’in (1982) doküman analizi tekniği uygulanmıştır. İlk aşamada incelenecek dokümanlar belirlenmiştir. Çalışmada aile kurumu ve işlevlerinin nasıl algılandığı katılımcı sözlüklerden Ekşi Sözlük örnekleminde belirlenmeye çalışılmaktadır. Günlük hayatın pek çok farklı alanında içeriklerin yer aldığı dijital sözlükler, kullanıcıların bilgi ve deneyimleri üzerinden şekillenmektedir. Ekşi Sözlük ise ülkemizdeki ilk katılımcı sözlük olmuş ve özellikle gençler tarafından en çok kullanılan internet sayfalarından biri hâline gelmiştir (Yücel, 2017, s. 127). Bu sebeple çalışmada katılımcı sözlüklerden ilki olan Ekşi Sözlük üzerinde aile başlığı altında yer alan tanımlar incelemeye alınmıştır. Ekşi Sözlük’ün iç arama motoru kullanılarak “aile” anahtar kelimesi ile arama yapılmış ve “dolmuş dolmuş” filtresi uygulanarak en çok tanımın girildiği başlıklar tespit edilmiştir. Sıralamaya içinde aile

kelimesinin geçtiği dizi ve film başlıkları dâhil edilmemiştir. Bu bağlamda “aile” başlığı altında yer alan ve 29.04.1999-05.03.2025 tarihleri arasında girilmiş toplam 1132 tanım incelemeye tabi tutulmuştur. Tanımlar değerlendirilirken konu ile alakası bulunmayan 327 tanım ve yalnızca link bağlantısı olan, yazılı bir ifadenin yer almadığı 63 tanım değerlendirme dışı bırakılmıştır. İkinci aşamada metinlerin içeriğini analiz edebilmek için kategoriler geliştirilmiştir. Ardından kategoriler sistematik bir şekilde analiz edilerek son aşamada analiz sonucu elde edilen veriler sayısallaştırılmış ve tablolar hâlinde sunulmuştur. Metnin geniş bağlamda anlamlandırılabilmesi için elde edilen bulgular betimsel bir yaklaşımla tartışılmıştır.

6. Bulgular

Araştırma kapsamında Ekşi Sözlük üzerinde “aile”¹ başlığındaki toplam 742 tanım değerlendirilmiştir. Başlıktaki tanımların 3’ünün İngilizce, kalan 739 tanımın ise Türkçe olarak girildiği belirlenmiştir.

Yıl	Tanım Sayısı (n)	Yüzde (%)
1999	1	0,13
2002	5	0,67
2003	4	0,54
2004	5	0,67
2005	19	2,56
2006	7	0,94
2007	15	2,02
2008	15	2,02
2009	13	1,75
2010	21	2,83
2011	32	4,31
2012	25	3,37
2013	54	7,28
2014	27	3,64
2015	50	6,74
2016	31	4,18

¹ Araştırma verileri 4-7 Mart 2025 tarihleri arasında Ekşi Sözlük web sayfası üzerinden çekilmiştir. Veriler Microsoft Excel programına girilerek tanım sayıları ve frekans analizlerinin hesaplanması program üzerinde gerçekleştirilmiştir.

2017	42	5,66
2018	30	4,04
2019	54	7,28
2020	68	9,16
2021	53	7,14
2022	56	7,55
2023	52	7,01
2024	57	7,68
2025	6	0,81
Toplam	742	100

Tablo 1. Tanımların Yıllara Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen 742 tanım, 1999-2025 yılları arasında sözlüğe girilmiştir. Tanımların sözlüğe girilişi yıllara göre düzenli bir dağılım göstermemekle birlikte en çok tanım 2020 (n=68) yılında, en az tanım ise 1999 (n=1) yılında girilmiştir.

Tanım Anlatım Türü	Tanım Sayısı (n)	Yüzde (%)
Açıklayıcı	627	84,50
Tartışma	44	5,93
Örneklendirme	39	5,26
Eleştiri	26	3,50
Karşılaştırma	6	0,81
Toplam	742	100

Tablo 2. Tanımların Anlatım Türlerine Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen 742 tanım, anlatım türleri bakımından incelenmiştir. Tanımların %84,5'inde açıklayıcı anlatım türüne (n=627) başvurulduğu tespit edilmiştir. Tanımların büyük bir kısmında aile kavramına yönelik yazarların algıları daha çok kavramı tanımlama, açıklama getirme noktasında yoğunlaşmaktadır. Bununla birlikte tartışma, örneklendirme, eleştiri ve karşılaştırma gibi farklı anlatım türlerine başvurulmuş olması ya-

zarların tanımlamalarda farklı görüşlere yer vererek kavramı farklı boyutlarıyla ele aldığını göstermektedir.

İşlev	Tanım Sayısı (n)	Yüzde (%)
Biyolojik İşlev	134	18,06
Psikolojik Doyum Sağlama İşlevi / Sevgi İşlevi	577	77,76
Ekonomik İşlev	13	1,75
Eğitim İşlevi	11	1,48
Dini İşlev	4	0,54
Boş Zaman Değerlendirme İşlevi	3	0,40
Toplam	742	100

Tablo 3. Tanımların Aile Kurumunun İşlevlerine Göre Dağılımı

Aile kurumunun işlevlerinin başlıkta yer alan tanımlardaki dağılımına bakıldığında en fazla tanımın psikolojik doyum sağlama/sevgi işlevi (n=577) ile ilgili olarak girildiği belirlenmiştir. Psikolojik doyum sağlama/sevgi işlevinden sonra diğer tanımların çoktan aza doğru işlevsel dağılımına bakıldığında; biyolojik işlev (n=134), ekonomik işlev (n=13), eğitim işlevi (n=11), dini işlev (n=4) ve boş zaman değerlendirme işlevi (n=3) olarak sıralandığı görülmektedir.

Aile kavramına ilişkin tanımların birçoğu birey üzerinde sağladığı duygusal ve ruhsal doyum ile sıcak bir yuva sağlaması bağlamında ilişkilendirilmiştir. Bireylerin ailelerinden sadece genetik bir miras almadığı, yaşantılar yolu ile de birçok olumlu ve olumsuz kazanım elde ettiği birçok tanımda vurgulanmıştır. Ailenin psikolojik doyum sağlama/sevgi işlevine yönelik örnek tanım aşağıda verilmektedir:

“sofrasından bir kişi bile kalkıp ebediyete gitse bir daha hiçbir yemek eskisi gibi olmaz. ses, koku, şevk, gürültü yarım kalır. aile birlikte olmaktır, birbirine yaslanmaktır. ailedeki her birey özel, vazgeçilmezdir” (apoptosis, 2010). Örnek tanıma bakıldığında ailenin sağladığı birliktelik ortamına ve desteğe dikkat çekildiği görülmektedir. Psikolojik doyumun aile üyelerini yalnızlık hissinden kurtaran ve bireyi destek alma yönünden güçlendiren işlevi örnek tanımda yer almaktadır.

Ailenin biyolojik işlevine yönelik tanımlara bakıldığında, genellikle aile kavramını temel düzeyde açıklayan ve aile üyeleri ile aralarındaki kan bağına vurgu yapan tanımların yer aldığı görülmektedir. Ailenin biyolojik işlevine yönelik örnek tanım aşağıda verilmektedir:

“aile; bir toplumun birlik ve beraberliğine sağlıklı ve ahlaklı bir şekilde uyum kazandırıp neslin devamlılığını sağlamak için fertler arasında kurulan illiyeti ve cinsel bağ...” (nuanstakal, 2018). Örnek tanımda biyolojik işlevin iki önemli fonksiyonuna, nesillerin devamlılığının sağlanması ve cinsel güdülerin doyurulmasına vurgu yapılmaktadır.

Ailenin ekonomik işlevini ön plana çıkaran tanımlar, ekonomik faaliyetler etrafında şekillenmiştir. Maddi sıkıntılar, evin maddi ihtiyaçlarının karşılanamaması ve ekonomik kısıtlayıcılık tanımlarda öne çıkmaktadır. Ailenin ekonomik işlevine yönelik örnek tanım aşağıda verilmektedir:

“...maddi desteği sağlayamadığın bir insanı niye getirirsin ki dünyaya?...” (bilinmeze, 2016). Aile üyelerinin ihtiyaçları aile ekonomisi içinde karşılanmaktadır. Çocukların temel ihtiyaçlarının karşılanması ve yetişkinliklerinde meslek sahibi olabilmeleri için gerekli şartların sağlanması ailenin ekonomik işlevleri kapsamında yer almaktadır. Tanım, aile kurumu tarafından maddi desteğin sağlanamadığı bir örneğe ve buna bağlı ekonomik işlevde yaşanan sorunlara işaret etmektedir.

Ailenin eğitim işlevine yönelik tanımlara bakıldığında ilk eğitim vurgusu dikkat çekmektedir. Tanımlarda aile ilk eğitimin alındığı bir kurum olarak öne çıkmış, buna bağlı olarak da kişiliğin gelişimindeki önemli etkileri vurgulanmıştır. Ailenin eğitim işlevine yönelik örnek tanım aşağıda verilmektedir:

“...aile bir okul evet, hayat okulu da diyebilirsiniz size kalmış. dış dünyaya burada hazırlanıyorsun, muhtemelen kişiliğini oluşturan bütün etkenlere burada maruz kalıyorsun. ilk eğitimini burada alıyorsun. çevreye duyarını burada geliştiriyorsun. ilk kitabını onlarla okuyorsun. aile bireylerin hangi edebiyat türünü seviyorsa ilk onunla tanışıyorsun. evde hangi haber kanalı açıksa onu dinliyorsun, ilk siyasi görüşünü böyle ediniyorsun. duvarlarda ya da bir buzdolabı notunda ailenin favori yazarlarının sözlerini görüyorsun, ilk bu yazarları öğreniyorsun...” (purplelightsaber, 2018).

Ailenin eğitim işlevi, eğitimin temelinin ailede atıldığı, toplumsal değerlerin ve toplumsal hayata uyum sağlanması için gerekli birtakım davranış örüntülerinin de bu ortamda kazanıldığını içermektedir. Örnek tanıma bakıldığında aile okul olarak ifade edilmekte ve ilk eğitim vurgusu yapılmaktadır. Yazar çevresel duyarlılığa ve kişiliği oluşturan etkenlere dikkat çekmektedir. Ailenin eğitim işlevi kapsamında bireyin bilgi, beceri, davranış, tutum kazanımına dönük ifadeler tanımda yer almaktadır.

Ailenin dini işlevinin ön plana çıktığı tanımlara bakıldığında özellikle dini baskılar ve bu konuda aile üyeleri ile yaşanan çatışmalara vurgu yapıldığı belirlenmiştir. Ailenin dini işlevine yönelik örnek tanım aşağıda verilmektedir:

“...şimdi ramazan geliyor konu ordan açıldı. oruç tutacak mısın? yalan söyleyemem kıvırmaya çalışsam da kızarıyorum hemen anlaşılır. ben bunu kalemle anlattım silgiyle anlattım kitapla defterle her şeyle defalarca anlattım onlara. anlamıyorlar. neymiş efendim ben sapkınmışım. doğru yola tekrar donecekmişim bir gün. neden sadece mutlu olmam onlara yetmiyor...” (doktormusunnesinsen, 2021).

Ailenin dini işlevi aile üyelerinin sahip olduğu dini inanç ve değerlerin çocuklara aktarılmasını ifade etmektedir. Örnek tanıma bakıldığında yazarın oruç tutma davranışının ailesi tarafından sorgulanması, ebeveynleri tarafından kendisine kazandırılmaya çalışılan dinsel bir aktiviteyi temsil etmektedir.

Boş zaman değerlendirme işlevine yönelik tanımlara bakıldığında aile ile birlikte geçirilen aktivitelerin aile içi paylaşım ve ilişkiler üzerindeki etkisinin ön plana çıktığı belirlenmiştir. Ailenin boş zaman değerlendirme işlevine yönelik örnek tanım aşağıda verilmektedir:

“birkaç ay önce pikniğe gelen bir aile görmüştüm bugün yine rastladım aynı yerde. ağaçların gölgesinde herkesten uzak bir yerde oturmuşlar adamın sağında eşi solunda 20-23 yaşlarında iki kızı var. sıra hâlinde durmuş çekirdek yiyorlardı bakınca kızların birbirine olan bağı belli oluyordu ben yanlarından geçerken bir sessizlik oldu sonra konuşmalarına devam ettiler yavaş yavaş uzaklaşırken tekrar baktım gün ışığı artık zayıflamış turuncu rengiyle çevreye dağılıp onların çekirdek keyfini artırıyordu. düşününce bu aile yanında rönesans tabloları halt etmişti. ailen için bu mutlu ânu önemseyen adam; sanırım gizli kahraman çekirdek ve sensin” (baba param bitti, 2018).

Örnek tanım incelendiğinde yazar tarafından tasvir edilen ailenin, boş zaman değerlendirme işlevinin güzel vakit geçirme durumu için bir örnek oluşturduğu görülmektedir. Ayrıca aile üyelerinin boş zamanları değerlendirmek için birlikte yaptıkları aktiviteler, aile içinde daha iyi ilişkilerin geliştirilmesi anlamında da önem taşımaktadır.

Tanım Niteliği	Tanım Sayısı (n)	Yüzde (%)
Olumlu	320	43,13
Olumsuz	335	45,15
Nötr	87	11,73
Toplam	742	100

Tablo 4. Tanımların Niteliklerine Göre Dağılımı

Aile başlığı altındaki tanımların niteliklerine göre dağılımlarına bakıldığında; 742 tanımın 335'i olumsuz, 320'si olumlu olarak değerlendirilmiştir. Toplam 87 tanımda ise olumlu ya da olumsuz nitelik içerecek bir ifade yer almadığı ve bu tanımlar nötr olarak belirlenmiştir.

Olumlu Tanımların Temaları	Tanım Sayısı (n)	Yüzde (%)
Desteğe Vurgu	101	31,56
Aile Bağlarına Vurgu	93	29,06
Değere Vurgu	53	16,56
Koşulsuz Sevgiye Vurgu	32	10
Özleme Vurgu	12	3,75
Paylaşımaya Vurgu	10	3,13
Toplumsallaşmaya Vurgu	10	3,13
Kişiliğe Vurgu	9	2,81
Toplam	320	100

Tablo 5. Olumlu Tanımların Tema Dağılımı

Aile başlığında yer alan toplam 320 olumlu tanım belirli özellikleri bakımından sınıflandırılmış ve hangi temalara göre dağılım gösterdikleri belirlenmiştir. Olumlu tanımlar desteğe, aile bağlarına, değere, koşulsuz sevgiye, özleme, paylaşımaya, toplumsallaşmaya ve kişiliğe vurgu yapan farklı içeriklerden oluşmaktadır. Olumlu tanımlar içerisinde ailenin en fazla destekleyici

ci (n=101) yönüne vurgu yapılmıştır. Desteğe vurgu yapan tanımlar, ailenin destekleyici ve zor zamanlarda güç veren yönünü ön plana çıkartmaktadır. Birçok farklı tanımda aile “sığınılacak bir liman” ve “kürkçü dükkânı” olarak tanımlanmaktadır.

Olumlu tanımlar içerisinde 93 farklı tanımda aile bağları ön plana çıkarılmıştır. Bu tema, aile üyeleri arasındaki olumlu ilişkilere değinilen tanımları içermektedir. Aile bağlarının öne çıktığı tanımlarda yazarlar aileyi, aidiyet, huzur ve güven bağı üzerinden tanımlamaktadır. Bu temada gündelik hayatın akışındaki aktivitelerin aile ile birlikte anlam kazandığı öne çıkmaktadır. Olumlu tanımlar içerisinde değere vurgu yapan 53 tanım bulunmaktadır. Bu tanımlarda ailenin hayatın anlamı, hayattaki en değerli ve kıymetli olgu olduğu vurgusu yapıldığı belirlenmiştir. Aile bir nimet, bir hediye olarak değerlendirilmektedir.

Olumlu tanımlar içerisinde 32 tanımda aile, koşulsuz ve karşılıksız sevgi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tanımlarda herhangi bir karşılık beklemeden, bir sebep aramadan aile üyeleri arasında var olan sevgi açıklanmış ve bireylerin hayatında geçici olmayan tek şeyin aile olduğu vurgusu yapılmıştır. Olumlu tanımlar içerisinde 12 farklı tanımda özlem teması ön plana çıkmıştır. Bu tanımlarda ailesinden uzak olan yazarlar aileyi özlemleri üzerinden tanımlamaktadır. Tanımlardan ikisinde ise aileye sahip olma özlemi ve aile kurma isteği vurgulanmıştır.

Olumlu tanımlar içerisinde 10 tanımda aile, paylaşım kültürü üzerinden değerlendirilmiştir. Tanımlarda birlikte yaşamanın güzelliği vurgulanmış, maddi paylaşımların ötesinde iyi ve kötü hayata dair tüm anların paylaşımı öne çıkmıştır. Olumlu tanımlar içerisinde toplumsallaşmaya vurgu yapan 10 tanım bulunmaktadır. Tanımlarda hem aile toplumun temel yapı taşı olarak değerlendirilmiş hem de bireyin toplumsallaşmasında aileye düşen rol ön plana çıkmıştır.

Olumlu tanımlar içerisinde yer alan son temada kişiliğe vurgu yapılan 9 tanım yer almaktadır. Bu tanımlarda kişiliğin gelişiminin ailede başladığı, sevgi dolu bir aile ortamında kişiliğin sağlıklı gelişeceği ve şekilleneceğine yönelik ifadeler bulunmaktadır.

Aile başlığında yer alan olumlu tanımlar farklı temalarda toplanmış ve aile kurumuna ilişkin olumlu yaklaşımlarda öne çıkan kavramlar belirlenmiştir.

Aile üyeleri arasındaki ilişkilere dayalı olumlu tanımlamalar, bireye yaşam boyu destek sağlama, güvende ve huzurlu hissettirme, koşulsuz sevgi sunma gibi farklı başlıklar aile kavramına olumlu yaklaşan yazarların görüşlerini sunmaktadır.

Araştırmada ön plana çıkan temalar, yazarların aile kavramına yükledikleri anlamların belirlenmesinde önem taşımaktadır. Olumlu tanımlarda öne çıkan temalar, yazarlar için ailenin psikolojik doyum sağlama ve sevgi adına önemli işlevleri olduğunun altını çizmiştir. Aile kurumunu bir arada tutan ve güçlendiren temel, kurumun aile üyeleri için sağladığı duygusal ilişkilerin ve psikolojik tatminin güçlü ve sağlıklı olmasıdır.

Olumsuz Tanımların Temaları	Tanım Sayısı (n)	Yüzde (%)
Aile Bağlarına Vurgu	190	56,72
Aile Kavramının Tanımına Vurgu	41	12,24
Bireyselleşme Engellerine Vurgu	28	8,36
Kötü Deneyimlerin İzlerine Vurgu	25	7,46
Baskı ve Bağlayıcılığa Vurgu	25	7,46
Kişiliğe Vurgu	13	3,88
Aidiyet Sorunlarına Vurgu	8	2,39
Aile İçi Şiddete Vurgu	5	1,49
Toplam	335	100

Tablo 6. Olumsuz Tanımların Tema Dağılımı

Aile başlığında yer alan toplam 335 olumsuz tanım belirli özellikleri bakımından sınıflandırılmış ve hangi temalara göre dağılım gösterdikleri belirlenmiştir. Olumsuz tanımlar aile bağlarına, aile kavramının tanımlanmasına, bireyselleşme önündeki engellere, kötü deneyimlerin izlerine, baskı ve bağlayıcılığa, kişiliğe, aidiyet sorunlarına ve aile içi şiddete vurgu yapan farklı içeriklerden oluşmaktadır. Olumsuz tanımlar içerisinde en fazla aile bağlarına (n=190) vurgu yapılmıştır. Bu tema aile üyeleri arasındaki olumsuz

ilişkilere değinilen tanımları içermektedir. Aile bağlarının öne çıktığı olumsuz tanımlarda bireyin kendi ailesini seçme şansının olmaması yazarlar tarafından birçok tanımda tekrar edilmiştir. Bu tanımlarda ebeveyn-çocuk arası ilişkilerdeki sorunlar ön plana çıkarılmış ve ilgisizlik önemli bir sorun olarak vurgulanmıştır.

Olumsuz tanımlar içerisinde 41 farklı tanımda aile kavramı ve tanımlanmasına yapılan vurgu ön plana çıkarılmıştır. Bu tanımlarda aile kavramını bir denetim mekanizması olarak tanımlayan ifadelerle yıllar içinde aile kavramında meydana gelen yapısal bozulmaları ele alan değerlendirmeler yapıldığı tespit edilmiştir. Aile kavramının tanımları eleştirilmiş, kan bağı dışında kurulan farklı ilişkilerle de aile olunabileceği vurgulanmıştır.

Olumsuz tanımlar içerisinde bireyselleşmenin engellemesine yönelik vurgu yapılan 28 tanım yer almaktadır. Bu tanımlarda aile bireyin özgürleşmesinde, maddi ve manevi bağımsızlığa ulaşmasında bir engel olarak tanımlanmaktadır. Ebeveynlerin korumacı tavırda ve yönlendirmede aşırıya kaçmaları bu temada sıklıkla ifade edilmiştir. Olumsuz tanımlar içerisinde 25 tanımda aile, kötü deneyimlerin çocuklarda bıraktığı izler üzerinden değerlendirilmiştir. Tanımlarda aile içinde yaşanan sorunlar, huzursuzluk ve birçok farklı olumsuz etkenin çocuklar üzerinde geri alınamaz izler bıraktığı ve gelecek yaşamlarını şekillendirdiği dile getirilmiştir.

Olumsuz tanımlar içerisinde baskı ve bağlayıcılığa vurgu yapan 25 tanım bulunmaktadır. Bu tanımlarda aile üyeleri ile yaşam boyu ilişki içerisinde bulunmanın zorunluluğu ve ebeveynlerin çocuklar üzerindeki baskıları öne çıkmaktadır. Dini, ekonomik ve özgürlüğün kısıtlanmasına yönelik baskılar, çocukların gerçek ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi, aşırı kuralcılık gibi konulara bu tanımlarda sıklıkla değinilmiştir. Aile içerisinde deneyimlenen tüm olumsuzluklara rağmen aile üyelerini geride bırakmamak ve birlikte yaşamak bir zorunluluk olarak ifade edilmiştir.

Olumsuz tanımlar içerisinde kişiliğe vurgu yapılan 13 tanım yer almaktadır. Bu tanımlarda kişiliğin oluşumunda aile içi sorunların olumsuz etkileri ele alınmıştır. Sevgi ve saygı yönünden sorunların yaşandığı ailelerde kişiliğin de sağlıklı bir şekilde gelişemeyeceğine değinilmiştir. Olumsuz tanımlar arasında aidiyet ile ilgili sorunlara vurgu yapan 8 tanım bulunmaktadır. Bu tanımlarda ailesi olmasına rağmen eksikliğini hisseden yazarlar, aidiyet duygusu doyuma ulaşamadığı için ortaya çıkan sorunları dile getirmiştir.

Olumsuz tanımlar içerisinde yer alan son temada aile içi şiddete vurgu yapılan 5 tanım yer almaktadır. Tanımlarda aile içi şiddet sebebiyle uğranılan bedensel ve ruhsal zararlar yer almaktadır. Şiddet nedeniyle aile ortamının güvensiz bir hâle gelmesi ve aile üyelerinin bu olaylara bağlı taşıdığı izler tanımlarda öne çıkmaktadır.

Aile başlığında yer alan olumsuz tanımlar farklı temalarda toplanmış ve aile kurumuna ilişkin olumsuz yaklaşımlarda öne çıkan kavramlar belirlenmiştir. Ailelerin çocuklarını kendileri ile benzer yetiştirme eğilimleri ve aşırı koruyucu yaklaşımları bireysel gelişimin önündeki önemli bir engel olarak tanımlanmıştır. Bireylerin kendileri gerçekleştirme noktasında aileden kaynaklı engellere takılması, baskılar, aile içi sorunlar, kötü deneyimlerin mirası ve bireylerin gelecek yaşamlarını olumsuz etkilemesi gibi farklı başlıklar aile kavramına olumsuz yaklaşan yazarların görüşlerini sunmaktadır.

Araştırmada öne çıkan olumsuz nitelikteki temalarda, aile içi çatışmalar ve olumsuz deneyimlerin aile kavramının tanımının sorgulanmasına yol açtığı belirlenmiştir. İçinde bulunduğu ailede maddi ve psikolojik ihtiyaçlarını sağlamayan bireyler yine de bir aile arayışı sürdürmektedir. Yazarlar kan bağı olmamasına rağmen çevrelerinde bulunan değer verdikleri kişilerle de aile olduklarını belirterek yeni bir aile tanımlamasına gitmektedir. Aile kurumunun işlevleri birey ve toplum için önemlidir ve işlevlerin sağlıklı bir şekilde yerine getirilememesi aile kurumunu temelden sarsmaktadır.

Nötr Tanımların Temaları	Tanım Sayısı (n)	Yüzde (%)
Aile Bağlarına Vurgu	34	39,08
Kişiliğe Vurgu	24	27,59
Tanımlama Üzerine Vurgu	21	24,14
Bağlayıcılığa Vurgu	8	9,20
Toplam	87	100

Tablo 7. Nötr Tanımların Tema Dağılımı

Aile başlığında yer alan toplam 87 tanım nötr olarak değerlendirilmiştir. Bu tanımlar belirli özellikleri bakımından sınıflandırılmış ve hangi temalara göre dağılım gösterdikleri belirlenmiştir. Nötr tanımlar aile bağlarına, kişiliğe, tanımlama üzerine, bağlayıcılığa vurgu yapan farklı içeriklerden

oluşmaktadır. Nötr tanımlar arasında aile bağlarına vurgu yapan tanımlar yazarların deneyimlerinden çok, daha genelleyici ifadelere dayanmaktadır. Ailenin kişinin geleceğini olumlu ya da olumsuz olarak nasıl şekillendireceği aile içi bağların sağlamlığına bağlı görülmektedir. İyi ve sağlıklı bir aile yapısı bireyin güzel bir gelecek inşa etmesine olanak tanıyabilir ya da kötü ve sağlıksız aile yapısı sonucu birey sorunlu bir geleceğe sahip olabilir.

Nötr tanımlar arasında kişiliğe vurgu yapan 24 tanım bulunmaktadır. Bu tanımlar kişiliğin oluşumunda aile kurumunun etkisini vurgulamakta ancak yazarların olumlu ya da olumsuz yaklaşımlarını içermemektedir. Nötr tanımlar arasındaki 21 tanım, aile kavramını tanımlamaya yöneliktir. Aile kavramı yazarların olumlu ya da olumsuz yaklaşımlarını içermemektedir. Nötr tanımlar içerisinde yer alan son temada bağlayıcılığa vurgu yapılan 8 tanım yer almaktadır. Aile kurumu bağlayıcı yönü ile açıklanırken tanımlarda yazarların olumlu ya da olumsuz yaklaşımları yer almamıştır.

Aile başlığında yer alan nötr tanımlar farklı temalarda toplanmış ve aile kurumuna ilişkin öne çıkan kavramlar belirlenmiştir. Temalar olumlu ve olumsuz tanımlarla benzerlik göstermektedir fakat nötr tanımlarda yazarların yaklaşımları yoruma yansımamıştır. Bu başlıkta daha genelleyici ifadeler kullanılmış ve genel tanımlar yapılmıştır.

7. Sonuç ve Değerlendirme

Toplumların en temel yapı taşı olan aile, her dönem önemli tartışma konularından biri olmuştur. Ailenin yapısı, türleri, işlevleri teknolojik gelişmelerden etkilenmiş ve bireylerin aile kurumuna yönelik algı ve değerleri değişmiştir. Bu çalışma, katılımcı sözlüklerde aile algısını ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Bu bağlamda katılımcı sözlüklerin ilk örneği olan Ekşi Sözlük üzerinde aile başlığı altında yer alan 1999 ve 2025 yılları arasında girilmiş 742 tanım değerlendirmeye alınmıştır. Doküman analizi yapılarak elde edilen veriler araştırma sorularını yanıtlayabilmek üzere niteliklerine ve temalarına göre çeşitli kategorilere ayrılmış ve analiz edilmiştir.

Araştırmamanın alt amaç sorularından ilki yani tanımların yıllara göre dağılımının nasıl olduğu incelendiğinde; aile başlığı altında 2002 yılından itibaren her yıl düzenli olarak tanım girildiği tespit edilmiştir. Başlığa her yıl aktif şekilde tanım girilmesi aile kavramına olan ilginin her dönem canlı olduğunu ve katılımcı sözlüklerde karşılık bulduğunu göstermektedir. Girilen tanım

sayılarının yıllara göre dalgalı bir dağılım gösterdiği, en fazla tanımın ise 2020 yılında girildiği tespit edilmiştir. Ülkemizde 2020 yılı başlarında ortaya çıkan Kovid-19 salgını ve bireylerin evde geçirdikleri zamanın artması, sosyal medya kullanımını da artırmıştır. Buna bağlı olarak 2020 yılında diğer yıllara göre daha fazla tanım girilmiş olması anlamlı bulunmuştur.

Araştırma alt amaç sorularından ikincisini yanıtlamak üzere aile başlığı altında yer alan tanımların anlatım türüne bakıldığında en fazla açıklayıcı anlatım türünün kullanıldığı görülmektedir. Sözlüğün kendine has dili, yapısı ve post gönderim kuralları, girilen tanımlarda en fazla açıklayıcı anlatım türünün kullanılmasını anlamlı kılmaktadır. Sözlükte tanımlamaların ikinci olarak en fazla tartışma anlatım türünde olması, aile kurumuna ilişkin tanımlamalarda karşıt görüşlere yer verildiğini ve kavramın çok yönlü olarak tanımlanmaya çalışıldığını göstermektedir. Yoğun kullanılan anlatım türlerinden biri ise örneklendirme olmuştur. Yazarlar aile kavramını tanımlamaya çalışırken kendi ve yakın çevrelerinin yaşantılarından örnekler sunarak görüşlerini güçlendirmiştir.

Çalışmada aile başlığı altında yer alan tanımlar üzerinden aile kurumunun işlevleri değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma alt amaç sorularından üçüncüsünü yanıtlamak üzere tanımlarda aile kurumunun işlevlerine göre nasıl bir dağılım gösterdiğine bakıldığında, tanımların %77,76'sının ailenin psikolojik doyum sağlama/sevgi işlevine yönelik içeriklerden oluştuğu belirlenmiştir. Aile kurumu psikolojik olarak bireylere sevgi, şefkat, saygı gibi bir grup psikolojik gereksinimin giderilmesinde önemli bir görev görmektedir. Bireyin küçük yaşlardan itibaren ailesinden sağlayacağı psikolojik doyumlar tüm yaşamı boyunca sağlıklı bir ruhsal gelişim göstermesi için önem taşımaktadır. Başlık altındaki tanımların %77,76'sının aile kurumunun bu işlevi üzerinde durması, bireyler için de bu ihtiyacın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Başlıktaki tanımlarda yazarların aile kavramını iyi ya da kötü olarak tanımlarken ailelerinde yaşadıkları psikolojik deneyimlerin etkili olduğu görülmektedir. Maddi sorunlar ya da aile içi çatışmalara rağmen manevi ve duygusal doyumun sağlandığı durumlarda yazarlar ailelerini ilk sıraya koymakta ve vazgeçilmez olarak tanımlamaktadır. Psikolojik doyum ve sevgi işlevinden sonra tanımların biyolojik işlev üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu tanımların birçoğu aile kavramını açıklayan, bu bağlamda üreme ve nesillerin devamını vurgulayan içeriklerden oluşmaktadır.

Aile başlığı altında aile kurumunun ekonomik işlevi üzerine girilmiş tanımların çoğu ailenin çocuklara sağladığı maddi destek üzerine yoğunlaşmıştır. Tanımların önemli birçoğunda bu maddi desteğin sağlanamaması sorunu ele alınmış ve maddi yeterliliğin aile kurmanın önemli bir şartı olarak görüldüğü öne çıkmıştır. Eğitim işlevi odağında girilmiş olan tanımlarda ise aile ilk eğitim kurumu olarak değerlendirilmiştir. Bu tanımlar, ailede alınan bu ilk eğitimin kişinin gelecek yaşantısı üzerindeki etkisine yoğunlaşmaktadır. Başlık içerisinde ailenin dini işlevi ve boş zaman değerlendirme işlevine yönelik girilen tanımlar oldukça kısıtlıdır. Bireylerin dini inançları çoğunlukla içindeki bulundukları ailede şekillenir ve burada yaşantılarla kazanılan dini uygulamalar yaşamın geri kalanında da bireylerce sürdürülebilir. Başlıktaki tanımlarda ise ailede alınan din eğitiminin bir baskıya dönüştüğü vurgusu bulunmaktadır. Bu bağlamda gelecek nesillere manevi değerlerin aktarımında aile içi iletişimin önemini ortaya çıkmaktadır. Aile kurumunun boş zaman değerlendirme işlevine yönelik tanımlarda ise aile içi paylaşım kültürü ön plana çıkarılmıştır.

Araştırma alt amaç sorularından dördüncüsünü yanıtlayabilmek için aile başlığı altındaki tanımlar niteliğine göre gruplandığında; tanımların %45,15'inin olumsuz, %43,13'ünün olumlu ve %11,73'ünün nötr olduğu tespit edilmiştir. Tanımların çoğunluğu olumsuz niteliğe sahip olmakla birlikte olumlu tanımlarla çok yakın oranlarda olduğu dikkat çekmektedir. Yazarların aile kurumuna yönelik olumlu ya da olumsuz yaklaşımlarında aile içi deneyimlerin belirleyici etkisi görülmektedir. Bununla birlikte olumlu ya da olumsuz şeklinde bir yargı taşımayan tanımlar nötr olarak değerlendirilmiştir. Bu tanımların kişisel deneyimlerden uzak, aile kurumuna daha genel bir sözlük tanımı getirme amacıyla girildikleri belirlenmiştir.

Çalışmada aile başlığı altındaki tanımlarda hangi temaların ön plana çıktığı ortaya konularak yazarlar tarafından aile kavramına yüklenen anlamlar belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma alt amaç sorularından beşincisini yanıtlamak üzere tanımlarda aile kurumunun işlevlerinin hangi temalar üzerinden ele alındığına bakıldığında tanımların önemli bir kısmının aile bağları üzerinden yazıldığı belirlenmiştir. Olumlu tanımlarda aile üyeleri arasındaki bağların avantajları vurgulanırken olumsuz yorumlarda bu bağların bireylerin hayatında yol açtığı dezavantajlar üzerinde durulmuştur. Tanımlarda ailenin kişilik gelişimi üzerindeki etkilerine de sıklıkla değinilmiştir. Olumlu

tanımlarda ailenin sağlıklı kişilik gelişiminde rolü üzerinde durulmuş olumsuz yorumlarda ise aile içi sorunların kişilik gelişiminde yol açacağı problemlere değinilmiştir.

Aile başlığı altındaki olumlu tanımlarda destek, değer, koşulsuz sevgi, özlem, paylaşım ve toplumsallaşma temalarının öne çıktığı belirlenmiştir. Olumsuz tanımlarda ise ailenin bireyselleşme ve bağımsızlığın kazanılmasının önünde bir engel olması, baskı ve bağlayıcılığının olumsuz etkileri, kötü deneyimler, aidiyet sorunları ve aile içi şiddet temaları ön plana çıkmıştır. Araştırma sonuçları yazarların aile kurumu ile ilgili en önemli sorunsalının bireyin bağımsızlığının önünde engel oluşturması olarak görüldüğünü ortaya koymuştur. Ailelerin aşırı korumacı tutum ve davranışları bireyin kendini gerçekleştirmesi ve toplumsal gelişimi önünde engeller oluşturabilmektedir. Bu bağlamda sağlıklı ve etkili aile içi iletişimin önemi ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışma kapsamında belirlenen alt amaç soruları ile elde edilen bulgular, temel amacın kapsamlı bir şekilde açıklanmasını mümkün kılmıştır. Bu bağlamda Ekşi Sözlük yazarlarının aile kurumu ve işlevlerine yönelik en temel algısının aile üyeleri arasında önemli duygusal bağlar kurulduğu ve ailenin psikolojik doyum sağlamada önemli bir işlev taşıdığı yönünde olduğu tespit edilmiştir. Ailenin zorluklarla başa çıkmayı kolaylaştırarak bireye zor zamanlarda destek sağlayan yönü ve sevgi ihtiyacının giderilmesi vurgulanmıştır. Aile ile ilgili öne çıkan olumsuz algı ise bireyin kendi potansiyeline ulaşması önünde kısıtlar oluşturabilmesi ve bireyin özgürleşmesini engellediği yönünde olmuştur.

Teknolojik gelişmeler toplumsal yaşamda önemli değişimlere yol açmış insan ilişki ve iletişimde yeni sorunlar ortaya çıkmıştır. İnternet ve sosyal ağlarda geçirilen fazla zaman bireyin aile ve arkadaşlık ilişkilerinde de olumsuz etkiler yaratmaya başlamıştır. Bu gelişmelere rağmen aile kurumunun bireyler için hâlâ önemli işlevlere sahip olduğu görülmektedir. Bireyin fiziksel olduğu kadar ruhsal yönden sağlıklı bir gelişim göstermesi hem kendisi hem de içinde bulunduğu toplum için önem taşımaktadır. Ailenin bireylere sağladığı bu psikolojik doyumlar bireyin toplumsal adaptasyon süreci için önemli görevler görmektedir. Bireylerin ailesinin manevi desteğini ve koşulsuz sevgilerini hissedebilmesinin yaşamın devamlılığı için önemli bir motivasyon olduğu görülmüştür. Bununla birlikte aile içi paylaşım kültürü öne çıkan olumlu temalarda yer almıştır. Ailenin yapısında meydana gelen

değişimlerle birlikte aile kurumu ekonomik, eğitim ya da dini alanlardaki işlevlerini farklı kuruluşlarla paylaşır hâle gelmiş olsa bile ailenin sağladığı psikolojik doyum ve sevgi ihtiyacının farklı kurumlar tarafından karşılanması mümkün değildir ve önemli bir işlev olarak güncelliğini korumaktadır.

Bu çalışmada aile kurumu ve işlevlerinin nasıl algılandığı katılımcı sözlükler üzerinden ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ekşi Sözlük yazarlarının gerçek kimliklerini kullanmadan içerik girmesi, görüşlerini daha rahat ve özgür biçimde ifade edebilmelerine olanak tanımaktadır. Bu yönü ile araştırmancın Ekşi Sözlük üzerinde yapılması verilerin elde edilmesi ve tanımların gerçek görüşlere dayanması sebebiyle avantaj sağlamıştır. Ekşi Sözlük'te incelenen aile başlığı altında 26 yıllık bir süreçte girilen tanımlar yer almakta ve hâlâ aktif olarak içerik girilmektedir. Toplumun en önemli yapı taşlarından biri olan aile kurumunun sosyal medya platformlarındaki algısını ölçen çalışmaların eksikliği bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda ilerleyen dönemde farklı sosyal medya platformları üzerinden yapılacak çalışmaların, aile kurumuna yönelik algıların zaman içindeki değişimini ortaya koyması ve alandaki boşluğun doldurulmasına yönelik katkı sunması yönünden faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarı herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Kaynakça

- Arı, Y. (2023). Aile Kurumunun İşlevleri Nelerdir ve Neden Önemlidir? Sosyolojik Bir Araştırma. İçinde K. Ertaş (Ed.). İlahiyat Alanında Uluslararası Araştırma ve Değerlendirmeler (ss.127-139). Ankara: Serüven Yayınevi.
- Bailey, K. D. (1982). Methods of social research. New York: The Free Pres.
- Bourdieu, P. (2017). Ayrım: Beğeni yargısının toplumsal eleştirisi. Fırat, D., Berkkurt, G. (Çev.), Ankara: Heretik Yayınları.
- Canatan, K. (2024). Aile kavramının tanımı. İçinde K. Canatan, E. Yıldırım (Ed.). Aile Sosyolojisi (ss.53-59). İstanbul: Açılım.
- Canatan, K. (2024). Aile Sosyolojisi: Konuları, Perspektifi ve Gelişimi. İçinde K. Canatan, E. Yıldırım (Ed.). Aile Sosyolojisi (ss.15-25). İstanbul: Açılım.
- Canatan, K. (2024). Ailenin İşlevleri. İçinde K. Canatan, E. Yıldırım (Ed.). Aile Sosyolojisi (ss.83-89). İstanbul: Açılım.
- Çağan, K. (2024). Aile Kavramının Tanımı. İçinde K. Canatan, E. Yıldırım (Ed.). Aile Sosyolojisi (ss.53-59). İstanbul: Açılım.
- Çetin, B. N. (2019). Üretüketim olgusu bağlamında örtülü emek olarak dijital üretü-

- ketici emeği. *Journal of Social Policy Conferences*, 77, 349-382.
- Duman, K., Özdoğru, G. (2018). Dijital emek ve kullanıcı içeriğinin metalaşması: Katılımcı sözlük yazarları üzerine inceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 75-99.
- Duran, R. (2022). Türkiye aile yapısının geleceğine yönelik çıkarımların değerlendirilmesi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 147-164.
- Fuchs, C. (2015). Dijital emek ve Karl Marx. T. E. Kalaycı, S. Oğuz (Çev.), Ankara: NotaBene Yayınları.
- Güleç, V. (2018). Aile ilişkilerinin sosyal medyayla birlikte çöküşü. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(2), 105-120.
- İpekoğlu, H. Y. (2015). Aile ve akrabalık konularındaki sosyal medya paylaşımları üzerine bir değerlendirme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1), 241-249.
- Jenkins, H. (2016). Cesur yeni medya: Teknolojiler ve hayran kültürü. N. Yeğengil (Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karadoğan Doruk, E. (2009). Sosyal sermaye - iletişimde strateji ve kalite yönetimi/ insanın toplumsal kuruluşu ve güven. İstanbul: Derin Yayınları.
- Karahan, G. (2023). Sosyal medyada aile: Instagramda paylaşılan aile fotoğrafları. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 27-39.
- Kır, İ. (2011). Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.
- Laughey, D. (2010). Medya çalışmaları: Teori ve yaklaşımlar. A. Toprak (Çev.), İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Odabaşı, H. F., Tekgöz, N., Hafizoğlu, R., Aydın, S. (2024). Dijital Çağda Ailenin Dönüşümü: Yeni Nesil Bağlar ve Dinamikler. Erişim adresi: https://enstusosyal.org/uploads/publications_module/file-17180161271439228492.pdf (Erişim Tarihi: 10.04.2025)
- Sennett, R. (2013). Kamusal insanın çöküşü. Durak, S., Yılmaz, A. (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- TDK (2025). Aile. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 26.02.2025)
- Tezcan, M. (2016). Sosyolojiye giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Toffler, A. (2008). Üçüncü dalga. Yeniçeri, S. (Çev.), İstanbul: Koridor Yayıncılık.
- Van Dijk, J. (2016). Sosyal ağ analizi. Sakin, Ö. (Çev.), İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Varışlı, B., Kurdoğlu, İ., Ergin, S. (2024). Değişen toplumda dünya aileleri: Aile örüntüleri ve hastalıkta, sağlıkta evlilikler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 24(62), 115-136.
- Villegas, A. (2013). The influence of technology on family Dynamics. *Proceedings of the New York State Communication Association*, 2012(10).
- Yengin, D. (2019). Yeni Medya ve Aile Çalıştayı Sonuç Raporu. Erişim adresi: https://vrlab.aydin.edu.tr/wp-content/uploads/2019/10/yeni_medya_aile_calistayi_sb.pdf (Erişim Tarihi: 10.04.2025)

- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, E. (2024). Aile ve Evlilik Türleri. İçinde K. Canatan, E. Yıldırım (Ed.). Aile Sosyolojisi (ss.65-80). İstanbul: Açılım.
- Yılmaz, M., Atalar, U., Topal, E. Ş. (2023). Türkiye’de dijitalleşme ve gençlerin internet tabanlı film-dizi platformlarındaki aile temsili algıları: Kahramanmaraş örneği. Toplumsal Politika Dergisi, 4(2), 145-167.
- Yücel, R. (2017). Yazılı kültür–dijital kültür bağlamında mesajın değişen yapısı (Örnek olay: Ana Britannica Ansiklopedisi ile ekşi sözlük karşılaştırması). (Doktora Tezi), Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- We Are Social (2025). Digital 2024 Global Overview Report. Erişim adresi: <https://wearesocial.com/uk/blog/2024/01/digital-2024/> (Erişim Tarihi: 28.02.2025)
- <https://www.trthaber.com/haber/gundem/yargitay-internet-bagimligini-bosama-sebebi-saydi-866295.html#:~:text=Kocaeli'nin%20Gebze%20il%C3%A7esinde%20kar%C5%9F%C4%B1l%C4%B1kl%C4%B1,Sakarya%20B%C3%B6lge%20Adliye%20Mahkemesi%202.> (Erişim Tarihi: 10.04.2025)